

T.C.
DIŞIŞLERİ BAKANLIĐI
Siyaset Planlama Genel M¼d¼r Yardımcılığı

7/10257
GK: 40

Sayı : B.06.0.SPGY.0.0-026.21 -2010/271385
Konu : Yazılı Soru Önergesi/Canan
Arıtman

ÇOK İVEDİ

06 Temmuz 2010

TBMM BAŐKANLIĐINA

İlgi: 04.11.2009 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-16599 sayılı yazıları.

İzmir Milletvekili Canan Arıtman'ın 7/10257 esas numaralı yazılı soru önergesinin yanıtı ilişikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arzederim.

Ahmet DAVUTOĐLU
Dışışleri Bakanı

Ek: 3 sayfa.

**İZMİR MİLLETVEKİLİ CANAN ARITMAN'IN
SAYIN BAKANIMIZA YÖNELTTİĞİ
7/10257 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİ**

SORU

Hem dış basında hem de ulusal basında yer alan haberler doğrultusunda Ermenistan Dışişleri Bakanı Nalbandyan Ermeni Parlamentosunda yaptığı konuşmasında “Türkiye ile ilişkilerin normalleştirilmesi için hazırlanan protokol metinleri tamamen bizim tarafımızdan kaleme alınmıştır. Ermenistan’da kimsenin bundan şüphesi olmasın. Türk tarafı bizim hazırladığımız metinleri okuduktan sonra kabul etti. Bir yıl önce Sarkisyan, Türk yönetimine net bir dille diyalogun sadece ve ön şartsız yürütülebileceğini söyledi. Ankara Sarkisyan’ın bu önerisini de kabul etti. Karabağ şartı hiçbir zaman masada olmadı ve olmayacak” demiştir. Ermeni Cumhurbaşkanı Serj Sarkisyan ise ABD’de yayınlanan Armenian Reporter Dergisine yaptığı açıklamalarda “Ermeni soykırımının uluslararası toplum tarafından tanınması süreci gündemimizden düşürülemez. Soykırımın tanınmasını desteklemek ulusal güvenlik stratejimizin bir parçasıdır. Protokollerdeki tarihi sorunlarla ilgili alt komisyon Türkiye’nin savunduğu “sorunu tarihçilere bırakma” önerisinden farklıdır, bu komisyon Türkiye’deki Ermeni mirası ve bunların restore edilip korunması, soykırım kurbanlarının mirasları gibi konuları inceleyecektir. Türkiye’nin Yukarı Karabağ sorununun çözümüne katkısı, soruna karışmayarak olacaktır” demiştir.

1. Tamamen Ermenistan tarafından hazırlanmış protokolleri aynen kabul etmek Türkiye Cumhuriyeti Devletinin dış politikasına uygun mudur? Onurlu bir dış politika mıdır?
2. Sarkisyan’a niçin 1 yıl önceden hiçbir ön şart ileri sürülmeyeceği sözü verildi?
3. “Türk-Ermeni Uzlaştırma Komisyonu” başkanı ABD’li David L. Phillips’in raporunda da Türkiye’nin Ermenistan sınırını ön koşulsuz olarak açması öneriliyordu. Ayrıca David Phillips; Mayıs 2009’da ABD Dışişlikler Komitesinde yaptığı konuşmada “Obama’nın 7 Nisan 2009’da İstanbul’da Türk ve Ermeni resmi makamlarıyla yaptığı görüşmede anlaşmanın hiçbir ön koşula bağlı olmayacağına söz verildi” dedi. Bu açıklama doğru mudur?
4. Ermenistan’ın soykırım iftirasından vazgeçmeyeceği anlaşılmaktadır. Bu durumda tarihçiler komisyonunun işlevi ne olacaktır? Ermenistan yöneticileri bu komisyonun “Türkiye’deki soykırım kurbanlarının mirasları” konusunu işleyeceğini söylüyorlar. Türkiye’nin olmayan soykırım için tazminat ödenmesi süreci mi başlayacak?
5. Ermenistan’ın Karabağ işgalinde de geri adım atmayacağı anlaşılmaktadır. Komşusu Azerbaycan topraklarının %20’sini hunharca katliamlar yaparak, 1 milyondan fazla Azeri Türkünün göç etmesine neden olarak işgal edilen Ermenistan ile “normalleşme protokolleri” imzalaması, sınırını açması Türk dış politikasına uygun, yakışık alan bir tarz mıdır? Böyle bir politikanın hem yurt içinde hem de başta Azerbaycan olmak üzere Türki Cumhuriyetlerde tasvip ve takdir edileceğini düşünüyor musunuz?
6. Ermeni açılımı netice olarak; sınırı kapatma nedenimiz ortadan kalkmadan sınırları açmak, uluslararası karayolu, demiryolu projelerinde Ermenistan’a yol açmak, enerji nakil hatlarının Ermenistan’dan geçmesini sağlamak, Ermenistan’ın ekonomisine büyük katkı sağlamak, stratejik öneminin artmasına neden olmak ve karşılığında Türk milletine yönelik soykırım iddialarına muhatap olmaya devam etmek, dış politikamızda güven yitimine neden olmak, başta enerji ve ulaşım olmak üzere ekonomik kayıplara uğramak

ve Ermenistan'a yüklü tazminatlar ödeme durumunda kalma gibi Türkiye'nin çok ciddi kayıplara uğramasına neden olmayacak mı? Bu şartlar altında komşuluk ve dostluk ilişkileri geliştirilebilir mi? Bu protokollerde Türkiye'nin herhangi bir ulusal çıkarı var mıdır?

CEVAP

(1): Türkiye'nin Kafkasya'daki temel hedefleri:

- Türkiye Cumhuriyeti ile Ermenistan Cumhuriyeti arasında, yani iki ulus devlet arasında iyi komşuluk ilişkilerinin tesis edilmesi,
- Yüzyıllar boyu birlikte yaşamış Türk ve Ermeni milletleri arasında, ortak tarihin acı bir dönemine ait önyargıların aşılması,
- Güney Kafkasya'da kapsamlı bir barış ve istikrar ortamının gerçekleştirilmesidir.

Türkiye'nin bu girişimi küresel barış vizyonunun bir yansımasıdır. Türkiye'nin kendine olan güveninin bir sonucu ve münhasıran kendi kararıdır. Türkiye, kendisini bazı krizlere, gerginliklere hapsedemeyecek kadar büyümüştür. Türkiye, gücünün, kendine güveninin icabını yerine getirmektedir. Türkiye böylece, Ermenistan ile mevcut sorunların müzakere yoluyla, barışçı diyalog ikliminde çözülmesi için samimi ve ciddi bir irade ortaya koymuştur.

Bu çalışmalar hiçbir ülkenin baskısı altında yapılmamıştır. Türkiye ve Ermenistan Protokol metinlerini serbest iradeleriyle imzalamışlardır.

(2): Ermenistan Cumhurbaşkanı Sayın Sarkisyan'a bir yıl önceden herhangi bir söz verilmemiştir.

(3): Türk-Ermeni Uzlaşma Komisyonu (Turkish-Armenian Reconciliation Commission-TARC), 2001 yılında kurulmuş ve 2004 yılında çalışmalarını tamamlamış olan bir sivil toplum girişimidir. Anılan oluşumun, Hükümetimizle herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Komisyonun çalışmaları, sadece üyelerini şahsi planda bağlayan, kendi sorumluluğu içerisinde gelişmiş, hükümetdışı bir süreç halinde cereyan etmiştir.

(4): Ermenistan ile imzalanan iki Protokolün yazımında tarafımızdan gözetilen amaç, sorunun özüne yönelik olarak Ortak Tarih Komisyonunun kurulması ana fikrinin muhafaza edilmesi olmuştur. Nitekim, bu görüşümüz Protokole, kurulması öngörülen alt komisyonların nitelikleri itibarıyla yansıtılmış bulunmaktadır.

"Türkiye Cumhuriyeti ile Ermenistan Cumhuriyeti arasında İlişkilerin Geliştirilmesine Dair Protokol'de iki halk arasında karşılıklı güvenin yeniden tesis edilmesi amacıyla mevcut sorunların tanımlanmasına ve tavsiyelerde bulunulmasına yönelik çalışmalar yapacak bir Tarihsel Boyut Alt Komisyonu kurulması öngörülmektedir. İki Hükümet arasında oluşturulacak Komisyonun çatısı altında yer alacak bu Tarihsel Boyut Alt Komisyonu'nun yapacağı çalışmalarda tarihsel kaynak ve arşivleri tarafsız ve bilimsel bir incelemeye tabi tutması Protokolde kayıt altına alınmıştır. Tarih alanında mevcut sorunların tanımlanması ve tavsiyelerde bulunulması, tarihsel kaynak ve arşivlerde tarafsız bilimsel inceleme yapılması taahhüdü metnin hem işlem hem de uygulama bölümlerinde iki kez yer almaktadır.

(5): TBMM'nin 21 Ekim 2009 günü gerçekleştirilen genel oturumunda Ermenistan'la imzalanan protokoller hakkında Yüce Meclisimize ayrıntılı bilgi sunulmuştur. Güney

Kafkasya'da kapsamlı iyi komşuluk ilişkilerinin ve kalıcı istikrarın tesisi için Azerbaycan ve Ermenistan arasında devam eden Yukarı Karabağ (YK) sorununa da çözüm bulunması gerektiği açıktır ve bu husus bölgedeki tüm aktörlerce de şüpheye yer bırakmayacak biçimde bilinmektedir.

Ülkemiz, YK sorununun çözümü için AGİT Minsk Grubu çerçevesinde yürütülen müzakerelerde ivedilikle ilerleme sağlanması, sorunun barışçı yollardan ve Azerbaycan'ın toprak bütünlüğü temelinde çözümlenmesi için yoğun diplomatik temaslarını sürdürmektedir. Tabiatıyla, sorunun çözümünün unsurlarından birini de Ermenistan'ın işgal ettiği Azerbaycan topraklarından çekilmesi oluşturmaktadır.

Azerbaycan'ın toprak bütünlüğü Hükümetimiz için ülkemizin toprak bütünlüğü kadar azizdir ve Azerbaycan'ın toprak bütünlüğünün sağlanması yolunda Türkiye'nin diplomatik çabaları her türlü ikili ve çoktarafli platformlarda aralıksız olarak sürdürülmektedir.

(6): "Türkiye ile Ermenistan Arasında Diplomatik İlişkilerin Kurulmasına dair Protokol"de iki ülke arasındaki mevcut sınırın uluslararası hukukun ilgili sözleşmelerinde tarif edildiği şekliyle karşılıklı olarak tanındığı belirtilmiştir. Böylelikle Ermenistan'la bugünkü sınırimızın hukuki temelini teşkil eden 1921 Kars Antlaşmasının geçerliliği bir kez daha teyit edilmiş olmaktadır.

Ermenistan'la imzaladığımız protokoller hem öz hem söz bakımından Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Lozan Antlaşması hükümlerini ve ülkemizin sınırlarını teyit etmektedir.

"Türkiye Cumhuriyeti ile Ermenistan Cumhuriyeti Arasında İlişkilerin Geliştirilmesine Dair Protokol"de ise, ortak sınırın açılması, Dışişleri Bakanlıkları arasında düzenli siyasi istişare gerçekleştirilmesi, mevcut ulaştırma, iletişim, enerji altyapısı ve şebekelerinden en iyi şekilde istifade edilmesi ve bu yönde tedbirler alınması, işbirliğini güçlendirmek amacıyla ikili hukuki çerçevenin geliştirilmesi, ilgili kurumlar arasında ilişkilerin desteklenmesi ve uzman ve öğrenci değişimini teşvik etmek yoluyla bilim ve eğitim alanlarında işbirliği yapılması, iki tarafa ait kültürel mirasın korunması ve ortak kültürel projelerin başlatılması için harekete geçilmesi, iki ülkenin vatandaşlarına gerekli yardımı ve korumayı sağlayabilmek için 1963 tarihli Konsolosluk İlişkilerine dair Viyana Sözleşmesi uyarınca konsolosluk alanında işbirliği tesis edilmesi, iki ülke arasında ticaret, turizm ve ekonomik işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla somut tedbirler alınması ve çevre konularına ilişkin diyalog kurulması ve işbirliğinin güçlendirilmesi öngörülmektedir.

10 Nisan 2005 tarihinde Sayın Başbakanımız tarafından dönemin Ermenistan Cumhurbaşkanı'na gönderilen mektupta, Türk-Ermeni ortak tarihinin acılı döneminin tarihçiler ve uzmanlardan oluşan bir Ortak Tarih Komisyonu tarafından bilimsel bir incelemeye tabi tutulması, tüm arşivlerin araştırılması ve bulguların uluslararası kamuoyuna açıklanması önerilmişti. Türkiye Büyük Millet Meclisi oybirliği ile 13 Nisan 2005 günü kabul ettiği bir deklarasyonla bu öneriyi desteklemişti. "Türkiye Cumhuriyeti ile Ermenistan Cumhuriyeti Arasında İlişkilerin Geliştirilmesine Dair Protokol"de iki halk arasında karşılıklı güvenin yeniden tesis edilmesi amacıyla, mevcut sorunların tanımlanmasına ve tavsiyelerde bulunulmasına yönelik olarak, tarihsel kaynak ve arşivlerin tarafsız bilimsel incelenmesini de içerecek şekilde bir diyalogun uygulamaya konulması için ve Türk, Ermeni ve aynı zamanda İsviçreli ve diğer uluslararası uzmanların da yer alacakları tarihsel boyuta ilişkin bir alt komisyonun da kurulması hükmü yer almaktadır. Bu hususlar, TBMM'nin deklarasyonunda önerilen mekanizmaya benzer niteliktedir. Böylelikle, Türk ve Ermeni milletlerinin ortak tarihlerinin acı bir döneminde yaşanan olaylara ilişkin gerçeklerin gün yüzüne çıkartılması öngörülmektedir.